

יידישע

פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואכענטליך...

אויף די ערשטע זייטונג קאנן מאכן יעדעס טאג...

Nr. 19. צוואנציגסטער יארהונג. פּעסט, פרייטאג א אדר ה'תר"ם. Pest, den 13. Feber 1880

דאס לעבען איז ווייניק דעם אינטערעסירטען מאנעט אין ציעמליכער אויסהערליכקייט שלעדיק;

קרעמיע וואר אס 10-טען אפריל 1796 אין דער פראנצויזישן שטאט נימס (שפרד: נים) פאן פראנצויזישן יידישן עלטערן געבאדען. ער וואר אין איינציגער זאךן וועסאלב זיינע איבעראיס פראטעסט מיטער קיינע אנדערן וואנט האטעט אלס איהרען זאךן צום ראבבינער העראנצובילדען. ביז צו זיינעם 13-טען יארה ווארדע דער זיינע קרע- מיע דעןן איך פאן איינעם פרוואנט-לעהרער (נמרא-טלמי) דען זיין פאטער דירעקט אויס פארזן קאנטען ליעם. פאסט אויסשליסליך נור אין יוד- שיק וויסענשאפטען. נאמענטליך אבער אין דער העברעאישען שפראכע אינטערעסירטעט. דא פראמ- מע מיטער ערבלויבטע אין דער טרעפליכען וואהל די ערשטע שוויידיקייט. אין פראנקרייך איינע לער- דאס איהר זאךן ווייניק צום נאקטען בעשטימט זיא. עס וואר נעמליך איך דאמאלס שאן איינע נאקטע שוויידיקייט. אין פראנקרייך איינע לער- רער אויפצייכען, דער אין "תנ"ך אונד "נמרא" איינע נויטיגליכען אינטערעסירטע ערשיידען קאנטע. אויס דייטשלאנד אדער אים פאלען קאנטע שאן איינע זאלכען לעהרער ניכט בערופען. דא דיעזער יא ניכט פראנצויזיש געוואוסט האטעט, אויס דען קליינען דאזיק קרעמיע. דער שטריק אלס זיינעם קינד נור זיינע פראנצויזישע מוטער-שפרא- בע קאנטע, איינע גרויסליכען אינטערעסירטע-ער- טהילען צו קאנטען. נאך גלייבדיגווייז בעפאנד זיך דאמאלס אין פארזן איינע ארמע יידישע פאמ- ליע נאמענס בלוזשיץ. דא פאר זיינען איהרען אויס טארנא (נאליצין) נאך פראנקרייך איינע- וואנדערט איז אין נאקטען עלענדע לעבען. דאס זיינעטע נלידע דיעזער פאמיליע היעס ברוך בלו- שטיץ. דער אויס נאליצין פילע יידישען וויסען מיטבראכטע איז זיינע איינעם איינעמטהאלטען אין פארזן איך דא פראנצויזישע שפראכע זיך ציעמליך אננאליינעט האטעט. דיעזען ברוך בלוזשיץ נאחס נין דער אלטע קרעמיע אלס הויז-לעהרער אונד צעהלעטע אויף אים וואס פילע. דאס דא נאנע פאמיליע בלוזשיץ זיך הערדיק פלאטצולך פאן יעדער נאמה בעפרייט זא. אינטער דער לייזונג די ערשטע ברוך בלוזשיץ לערנעט נין דער זיינע קרעמיע ביז צו זיינעם 18. יארהע מיט איינעוואהליכעם אויפער יידישע וויסענשאפטען. דא פראטעסט מיטער מערקטע צו שפעט. דאס דא קיינען רינד האטעט זיך אבער דא וואהל די ערשטע לעהרער צו פרייען. זאנען ווי עס דאך מיט איינעם וואסעט; דיעזער פאמיליע נמרא-לעהרער וואר עס. דער דען זיינען קרעמיע צוערעדעט ניכט ביא דער נמרא צו בלייבען איז ניכט ראבבינער צו ווערדען. ער זאנ- טע אים אינטער אנהערס; דאס נמרא-לעהרען אין דער זיינען איז ועהר זעמליך. ווייל דא נמרא דען פערשטאנד וועקט אונד שארשט אויס דא. אונ- דערען וויסענשאפטען ערשטאט ליביטעט אונד דעם- טא גרינדליכער ערלעיען צו קאנטען; דיעזעס נאחס זיך דער זיינע קרעמיע צו הערען. אלס ער אלזא דאס 18. יארה צווייטעלעניט האטעט ער- קלערטע ער זיינע עלטערן. דאס ער עייזש זיין נאנ- צעלע לעבען אין שוויידיק אנהערע דעם ווענטהייטס בלייבען וואלע דאך גלייבע ער, זיינען גלייבענע- גענאסען איינסט ניטעליכער זיין צו קאנטען. ווען ער זיך ניכט דעם ראבבינער-שטאנע וויסען ווירד- דא פראטעסט מיטער וויינעט דער פאטער זיינע פאמ- ליען איינע האטעט דען ניכט. דען הייס-

זאנעט נאך פאלטע דאס דא דייטשע נאציאן פיינפעי יאהרע הנירוך געוואוינען זיין ווירד. מיט דען וואפען אין דער האנד צו פערטהיידען. וואס זיא ביהרער ערשיינען האט. וואס האט אלזא דייטש- לאנד פאן זיינעם נאקטען זיינע גענון פראנקרייך? עס האט דען שרדען. דאס עס איינע איז אים- מער דא נאקטע ארמעט-לאסט צו טראגען האט. אינטער יעלבער עס איינעס זאנאר צוואנציג-טע- רעכעט קאנן -

אדאלף אויך קרעמיע. דער טאך דיעזעס מערקווידיגען מאנעט, דען זיך בערייטע אין אונזערעם היטארטיקעל דעם פארזען בלאטטעס נעמעלדעט האבען. בעשע- טיט געבראכט אלע קרעמיע דעם נאנען אירא- פא. אין דער טהאט וואר קרעמיע איינע איינע- וואהליכע ערשיינע. דא יעלענעשטיכע ווייט פילע נאקטע מנינע. פילע גלענצענדע נאמען אייז. עס האט איינער מנינע געגעבען. דא זיך אויף אירענע זיינע ווייט בעזאנדערס אויסצייכע- טען. דער איינע זאך אין נאקטע פארשער אויף דעם נעכטע דער וויסענשאפטען דער אנדערע אין גלענצענדע קרעמיע-הילד. דער פילע שלאסען געוואונען. אין דייטשער צייכעטע זיך אלס טאנאנד אויס. אין פערשטער גלענצעט אלס וואהלשטער דער מענשהייט איז אלס זעכטיגער פרינד דער גרעסטעניקייט ווערער אין אנדערער מאכטע דורך אנהענגליכקייט אן זיינע רע- ליוזיא. דער פערטהיידען זיינע גלייבענע-גענאס- טען פילע אויפגען אונד ערווארס זיך אין דיעזער זיינע צאהלרייכע פערטענען. מאכער גלענצעט אלס פאלטיקער, אלס שארפזיינער שטאאטס-מאנן. זאלבע נאמען איז כאראקטיסטיש פונדען ווי רעכט צאהלרייך אין דער עלטענעשטיכע שטריבט דראך איינער דיעזער אויסגעווינען מעננער. זא דויפט זיין טאך עבען נור אין זיינעם קרעמיע אין דיעזענעם איז געבראכטעס אינטערעסעט הער- פאר. דער טאך איינעם קרעמיע-העלדען צום ביי- פילע ווירד דאס ריזיגען פאלען גענעראלען איינע פערד-דערען בעשפראכען. דער טאך איינעם נאקטען שטאאטס-מאנעס ווירד אן דען קרעמיע פאן פארציילען שטאאטס-מעננערן. דער טאך איינעם וואהלשטעטער דער מענשהיט ענדליך אין דען קרעמיע יענער ארמען בערוערע. דענען ער נימט ערוועקען אן זיין.

דא דייטשע טראגן-רעדע. דא דייטשע טראגן-רעדע מיט יעלבער נעם- טען דער דייטשע וויסענשאט אן בערלין-פראפעסער ווארדע - ע דעט ע פאס פריעדען אונד אר ביי- טעט פיר דען קרעמיע. דער דייטשע כאזער שפריכט אין זיינער טראגן-רעדע פאס פריעדען. אנדערע ער זאגט: דאס בערעהיינע דעם דייטשען וויינעס ער אלען אויסערטען מעכטען זינע פריעדליך איז פרינדישאפטליך. דער בערלינער האנערעס האט דען פריעדען ביז יעצט ווייניק אויבער-אל געווערעט. דאס בעשטימטען דעם בערלינער פערטראגעס זינע בינאנעט שאן אין אלען פערטען צו אים- פיהרונג געראנט. איז דאס דייטשע הייד איזט בעשפריכט דען פריעדען אויפפאס הייער צו ווערן. דא פארטיט אויסשלאגס ביימיט איינע פריעדעם-העראלדענער.

נאך דיעזען שאנען פריעדענעם-ווארטען וואל- טע טאן זיך גלייכען דאס דא דייטשע טראגן- רעדע איך פאן דער אבשפאנען דער נאקטען שטע- הערען איינע שאן אין אלען פערטען שיקען דער סאלדאטען שפריכט: אבער ווייט געפעהלט; לויך און היסטעט שטעלע אויסשטעט דא דייטשע טראגן-רעדע אויף דא פערטערהייט פערטראגענען איז פערטערהייט דער ווייטשען ארמעט הוי. דא ערשטע שטעלליע דער טראגן-רעדע לוימטע נעם- לויך. דאס ביהרעיע מיטער-געוועסען אוי דייטש- לאנד מיט בעסערע איינעשטאלטעט איז ערווי- טערט ווערדען. ענין הייטשלאנד מיט זיינע ארמעט פערטראגענען. אוי דען לעטצען יארהען האבען אלע איינעם נאכבאר-שטאאטען אירע ארמעט פערטערהייט איז פערטערהייט. זא דאס דייטשלאנד אויס פערטערהייט זיינער ווערענען גענאסענען איזט. איך זיינע ארמעטען בעסער צו פערפאל- שטענדיגען. ווי פערטראגען וואל פאס פאלעט זיינע אפפער; אבער דיעזע אפפער זינע צום שטצע דעם דעפטישען פאטערהאנערעס אינפערמיטליך איז נאסווענדיג.

דער דייטשע כאזער שפריכט אלזא פאס שאנענע פריעדען איז געראנט דא פערטרא- טענע דעם ריינעם-שטאנען. דא איינאנעטען איז אויסאבען דעם דייטשען שטאאטעס. זיינע ביז יעצט יעדעס יארה פאן דען דייטשען רעפ- שטימען פערטראגעט אונד איבערפרישט דיעזען מיטטען. וואלען פאן אן זיך יעדעס צייטע יארה דען דעפטישען צו איבערפרישען פאנע- לענט ווערדען. דאס שטרענגע דייטשע געוועזן גע- נען דא וואהל-רעגיסטראטען איז זיינע יעדע יידישליכע רענען. זעלבעס אנפאנגס נור ביז ענדע מערן 1841 געשאפען יארהען; וואל נאך ביז צום יארהע 1886 פערלענגערט ווערדען. זא פער- לאנט עס דא טראגן-רעדע - אונד דייטשלאנד האט היעמיט איינע שטרענגע מיליטערישע הער- שפט ווי אין דען צייטען דעם אבסאליטיסטיס. עס איזט זאנערבארי ווי זיך יעדער שטאאט הוינדיכטליך דער פערטערהייט זיינער ארמעט אים- מער אויף דען אנדערע בערפאטען. יענער פערטערהייט זיינע ארמעטען עס אויך טהוין - זיינע ארמעטען. איז ווי מיטטען דעם ארמעטען - און הארט טאן איבעראל היפען. ווייטשלאנד וואר ביז יעצט איהרען פאן דער לאסט דאך ארמעט געדרוקט. אונד נין וואל דיעזע לאסט נאך אר- מי קענער זיין. דאס דייטשע פאלעט אים אלזא אונ- אינטערעסעט דער ערהאלטען זיינעם נאקטען היי- כעס נאך מערער נעלר. איז בייט הערענען. נאך דעם נאקטען זיינע דייטשלאנדס גענוען פראנקרייך

נעליבטשען איינציגען זאָרן אין זיינען פלאַנען גע-
אלטמאס צו שטארקען. דער זינגע קרעמיעה בעזב-
טע נון דאס נאמזאס מיט פילער איינציגעניג
אינדערשטע דא איינציגעניגטען. ווי אַע פאַן דען
שטודענטען וועגען זינגער שנעללען אינדער שארע-
איינציגעניגטען אללעמען דער תלמוד-קאָפּף גע-
נאנט ווארדען. קרעמיעה האט אלוז שאַן אלס
שטודענט נכט ווערענדיגע נראָסע דערע נעמאכט.
אינטער דען שטודענטען האט זיך נעמליך איינע
בעזענונג נעבילדעט. דאָרן צו ווירקען, דאס מאן אן
דען נימאזען אינדער איינציגעניגטען איינציגע-
פאַרן פאַר דען תלמוד-אונטערריכטען אנטשטעלען
מאָנע זכרעס דער תלמוד דען פערשטאנד פאַן
זעהר שארפט פרייליך ערוועגן זיך דעזער פלאַן
אלס אינאיינפירבאר, דא מאן נכט דען תלמוד
פערשטעהען קאָנן. וועגן מאן נכט שאַן פירזעהן
אין דער פאַלקס-שלע איינציגע אינטערריכט אלס
העברעאישען נענאָסען. מאן העסטע אלוז דאמט
בענינגען מיסטען. שאַן אין דען קאמפאלישען
פאַלקס-שלען העברעאיש צו אנטשטעלען. וואָרן
יעדאך נכט דא איינציגעניגטען אינדער נכט דא דא
נערוונ וויללענען מאַנטען.

אום יאָרע 1890 וואָר אראָפּ אַזאָק קרע-
מיעה בערייטע אלס אַפּענע-שולבער. אַזאָק קרע-
פארזיכער קאסאציאָנעלע אַפּאָ אנטשטעלעלע. ווער
האָטע ער נעלענענדיגט, זיך איינען נעפּיערעמען
נאמען צו ערווערבען הויך זינגע אינפארטיליכקייט
אינדער אינערשטענדיגן אין דער פערשטענדיגן
דעם ערשטעם אינדער דער פירזעהן. עס ווארען פאַ-
צעסטע וועגען האַכפערראַמט. וועגען איינשטערנען.
קיינער איינער קרעמיעה האָטע דען מיטה פיר
דא אנטקלאַנגען איינשטעלען. דער מאכט זינגע
וואָרטעס נעלאנגען עס יעדאך. זא מאכען צו רעסטען.
דער זאָנסט זיין לעבען אס נאָלען בענערעט העסטען.
מעקוויורד וואָר פאַנגענדיגע פאַל: אין פארזיכער
ווער נאמען רייטע. דער אים בערלין איינע-
וואנדערט וואָר. האָטע איינען שווערען פראָגע-
ער כאָט דעם בעריהטען קרעמיעה איינע נראָסע
סופטע. דאמט רעזער זינגע אנטראַנג איינער
נעמען. דעזער לעהנטע יעדאך דען אנטראַנג מיט
דען זאָרטען אב: זיך מינגען מיך נכט אין זאָנען
„נעמינער“ פערברעכער. אַך מיט מינגען כאַראַק-
טער היין בעהאלטען. אַך מינגען ווירדען בלוי-
בענט-נענאָסען העלען צו קאָנען. ווער זיך מיט
דער פערשטענדיגטע פאַן „וואַכערען אינדער-עכט-
טעל-פאַלשערן“ אבנכט. וועלכער קאָנעסען אַן
איינער דעזען אנטעראַרען מאַנען. דער אינטער-
שטעטצט פאַל אַלסער אינדער אַזאָק פערטאכענט-
ווערעט ו- פאַלעט 12 יאָרע. וואָר קרעמיעה אלס
ארייאָקאט אס פארזער קאסאציאָנעלע האָפּט טהע-

מיט. אָהנע דאס זיין כאַראַקטער אייך נור אס מיט-
דעסטען נעליבטען העסטען. וואָ דעזעס דאָן איינ-
טער דען האַכענשטעלען פראַנצאָזישען ארייאָ-
קאָנען נור איינערעס וועלכען דער פאַל איינ-
ווערענדיגער זינגער צייט נעמליך אום יאָרע 1890
פאַלעט אייך זינגע בעקאָנטע היינע נאָך דאמאָקס
(דמשק) וואָ עס איהם נעלאנגען דא דאמאָקס ווען
פאַר איינעם פרייטעליכען בלוט-בלבלי צו רעט-
טען. ביאָ זינגער קרעמיעה וואָר קרעמיעה אייך אין
פעסט וואָ איהם נכט בלאָס זינגעס דער ווערען.
זאָנערען אייך פאַן אַללער נעבילדעטען כרוינען
פעסטען אייך זעהר בעיינשטערטער נעפּאָנען צו
טהייל ווארדען.

אום יאָרע 1892 ווערעט זיך קרעמיעה דאס
דעסטען מאל דער פאַרשידענע פּרעפּיערעס צו איינעם
ער זיך אלס העפּטערע איינע פאַרלאַנגעט הוינג-
ווערענדיג ליגע. דאמאלע וואָר בעקאָנטע אייך לוידיג
פיליפּ דער קאָנע פאַן פראַנקרייך. איינער דעסטען
דעזערוונען דא וועטעלענדיקע איינע בעשעפּטע-
קייט אינטער דען קאָנעטען דען האַכענשטען נראָ-
ערייכט האָטען. דער שטענען נעמליך קרע-
מיעה פערטאכענדיגע דאָהער דא דאמאלע פער-
קאָממענע דעזערוונען אים דען טעפּסטען טיעפען
זינגען העצענען. דען אַמאָלען טיעפע-פער-
זינגענען נעזאָר. דעם קרעמיעה פער איהם העפּטע-
טען. אלס אים יאָרע 1896 דא פערבער-דעזערוונען
אויספאַרן. דא בעמאב זיך קרעמיעה וואָרען צום
בערענעטען קאָנע לוידיג פאַן דען איינשטענדישען
דער פיליפּט בעשעפּטע צו זיין. דאמט דער איינ-
נעליבטע מאַנאָך נכט פאַן דען איינשטענדישען
אויספאַרלען איינער ערשטאָנען ווערען. קרעמיעה
זאָנען: אייך וואָר בלאָס נענענדיג דעם קאָנעסן.
לוידיג פיליפּ. דא ער דא דעזערוונען זעהר
שלעכט אינדער זעהר נעיינשטעלען געפּהירט האָט:
אליין דא דעזער עס פאַלעט דער ערשטאָנען פאַן
דער רעזערוונע אבנעראַנגס אום איינער נכט מעהר
קאָנען אַזאָ. זא ביין אַך איהם קיין פּויר מעהר
איינעם מענטשען. דער אים זיין לעבען צו רעסטען.
זי פיליפּטען מיט יעדער העצענען ו- אַלס נין דא
דעפּליקט ערזינגעט איינע ווערען העללעט קרעמיעה
דא שטעללע אלס איינער מיטשטער. אינדער ווערען
הערפאַראַנגענע שטעללע. דא נאָך נע אין זיך דע
אין פראַנקרייך ערזינגעט פאַן קרעמיעה אַלסבאַר
ווערען אייך. ווייל מאן פאַן איהם איינען שריטט
פאַרדעסט דער מיט זינגער שטענענדיגע בעשעפּט-
קייט אינפאַראַינבאָר וואָר. מאן פאַרדערטע נעמליך
פאַן איהם דאס ער אַלס איינער מיטשטער דא איינ-
טערזינגע נענענדיג דען בעריהטען פאַרשידענע איינ-
ארייאָקאט דעם פּרעפּיערע לוידיג בלאָק איינשטען. ווייל
ווערענדיג דעם איינשטענדיגעס אַזאָ מאכען אַלס פּרעפּיער-
נעוואַרען האָט. ארייאָקאט ווירד דער ווער פערטאכעט אונד
איהם דער פּרעפּיערע נעמאכט. - דאס פּרעפּיערע פּרעפּיערע אייך
דער פאַרשער טהוט דאס איינערען.
לאַסען אייך אומאָרען. בורדען וואָהנעסן. איהר
וויד נענאָך קלונ וואָ איינען צור פּרעפּיערע ליבונע דער קרע-
מיעה אונד נון נענען ווירדאָפּאָרט צום בורדענשטענדיגע אונד
פּרעפּיערע אונד דעסטען בייזשעלען.

מיט וועלכער פּרעפּיערע דער פּרעפּיערע בורדענשטענדיגע-
טער אַזאָ אבנענדיג דא וועלענענדיגע פּרעפּיערע זינגען זינגען
אן דעם פּרעפּיערע ווערען צו נעמאָנען. ברויכט נכט ערשט
נעזאָנען צו ווערען.
אין צו בעייט נענענענדיגע דער בורדענשטענדיגע-
דען הערער צום וועללען צו זיין. אליין דער וואָהלאָס-
נעזאכטע פלאַן דעם הערער וואָהנעסן איהם אין דעזער
ווערען אומאָרענדיג. איהם בעהאַרדע קאָנע נכט זא אָהנע
ווישטענען איהר דא היינען איינשטעלען אונד הויז-בורדענשטענדיגע
פאַרנעמען אָהנע פּרעפּיערע אָהנע פאַרדענענדיגע אַלל-
נען. יא. ווען אייך בעשטענענדיגע נאָרדשטיק אין אונזערען
הענדען ווערען. פאַן דעם בעיינשטען ווערען דאס עס ווער
דעם ווערען איינשטעלען הענדע נענאָנען: אונד דאָנ
מיסטען דען אונזערען אונד אונזערען אונד אונזערענדיגע
זיין אס בעשטען ווערען עס ווערען דער אונזערען נעמאכט אין
ווערען ווערען.
דאס ווירד זינגען האַלשען: זאָנען פּרעפּיערע קרע-
דעזער ווערען האַלשען שוואַכען וואָ פּרע-
אייך קענען נעפּיערע דער נעשטענדיגע איינען אריינען
ווערען דער פּרעפּיערע דאָן צו קרעפּען ווערען ער הייסט
פּרעפּיערע אונד לאַסען זיך פּרע נעמליך צו אַללעס נעבילדענען.

מיט צו שילדען קאָממען לעבן. דא קרעמיעה
וואָסען דאס לוידיג בלאָק אַללעס נור אים איינ-
דעסטען דער פּרעפּיערע: פּרעפּיערע: נעמאָנען וואָללעט ער
נענען דעזען מאָנע קיינע אונטערשטען איינשטענ-
אונד לעגעט לעבער זינגען איהם שטעללע אלס איינ-
מיטשטער נעזענדיג. - אַלס שפּעטער לוידיג נאָפּאָ-
לען איהם פאַרלאַנגעט נעזענדיג ווארדען איינ-
זיך אַזאָ דא שטעללע דעם פּרעזערווערען דער ער-
פּרעפּיערע בעיינשטען וואָרען דעם פּרעזערווערען איהם
קרעפּטענדיגע אונטערשטענדיגע לוידיג נאָפּאָלען
האָטע דען אייך זינגען וואָרען אַלל צום פּרעזערווערען
צום נראָסען טהיילע דעם איינשטען דעם אַללע-
מיין נענאָסענדיגע קרעמיעה צו פּרעזערווערען עס אַזאָ
וואָהלאַפּט מעקוויורד: דא שטודען-דעסטען
נענענדיגע וועלכעס ווערען וואָ צו דען שפּעטענדיגע קאָפּ-
פּען נעזאָרען. לאַסען זיך לויכט פאַן איינעם הייב-
לעך פאַפּען. לוידיג נאָפּאָלען פאַן קרעמיעה נעמליך
איהם העפּטערע אים פאַרלאַנגענדיגע דא אַללע
איינעם פּרעזענדיגע דער פּרעפּיערע. קרעמיעה דא-
טע זיך דאס נעמאנד נעזאָנענדיגע דא. דא
זינגען דעפּליקט אין פראַנקרייך צו בעשטענדיגען
איהם ווערען לוידיג נאָפּאָלען צום פּרעזערווערען-
טען נעזענדיג ווערען ווערען אַלל ער דען אייך
דא בעשטענדיגע דעזען דעזען הייבליכענדיגע פּרעפּיערע
קאָנעסן איהם איינשטען אונטערשטענדיגע קייט
יעדאך דאס נאָפּאָלען אים זאמטער וואָר. דא
הייסט: אייך דעם פּרעזערווערען-טודען וואָר. דא
וואָר ער דאס מאַסע אב. איינע יעדער קאָנעט
לויכט דעפּליקטען. דאס ער דא נעפּליכט טהען-
צען אייך דען פראַנצאָזישען קאָנע-טהראָן אן זיך
הייסטען ווערען. קרעמיעה וואָ נון ווערען אַללעס
אין אייך טלאָס זיך דער נעלען פאַרטיי אן.
זינגען איינשטען ווערען דען הייבליכענדיגע פּרעזערווערען-
טען וואָרען זא העפּטען. וואָ מאן זאָלען אין קיינעם
אונזערען פאַרלאַנגענדיגע נעזענדיגע העסטען. נון קאָפּ
אבנען דער איינער דעזענענדיגע 1892. וואָ דער פּרעז-
דענט דער איינען וואָהנענדיגען שטאָטען-טודען
אַדער בעסטער נעזאָלעט-טודען דא רעפּליק
וואָהלאַפּט שטודענדיגע איהם ער איינער דעם טעל
נאָפּאָלען וואָ אייך דען פראַנצאָזישען קאָנע-
טהראָן נעזאָנענדיגע. דא דעסטען טהאָט דעם זינגען
קאָנעסן וואָר. דאס ער ווערען העפּטענדיגע נענענדיג
קרעמיעה פּרעפּיערע לעגען דען איינערען אבנע-
דעזען פּרעפּיערע אַללענדיגע נענען וואָ אַלל-
פּרעזערווערען מאָנע וואָ קרעמיעה וואָ זא אַללע-
מיין דאס נאָפּאָלען זיך נענאָהנעט וואָר. דען פּרע-
האָטענדיגען שאַן נאָך 21 טאָגען אייך פּרעזען פּיס
זענענדיגע צו לאַסען. טעזעט צאָן זיך קרעמיעה פאַן
יעדער פּרעפּיערע לוידיג בלאָק איינשטען. ווייל
שפּעטענדיגע זיך בלאָס מיט זינגען פראַקציעס

אָה. דער לופט פּרעזערווערען (זאָנען דער בורדענשטענדיגע)
דער פּרעזערווערען דעם אַללע ווערען טהען פּויר זעהר ווייל
ער דען ווערען פּרעזערווערען: נון ווייל נעלען האַבונע-
דעסטען פּרעזערווערען פּרעזערווערען נון ווערען אים קלאַסע-
קעללעך איהם דער נעווען צו נעווענען. וואָבאַר דא איינ-
קלאַסע פאַר זיך נענאָנען אונד אייך און בעשטענדיגע
נאָרדשטיק אין הענדען האַכען ווערען אייך צור הויז-בורד-
זאָנען פּרעזערווערען.

פּרעפּיערע קאָנעסן פּרעפּיערע
אין איינעם פּרעפּיערענדיגען הוינע נכט ווייט אַזאָ
פּרעפּיערע-טהראָקע אין אבנענדיגע וואָהנעסן פּרעזערווערען דען פּרע-
דען לופטען נאָנטען ווערען אס רעסטען סליחוט פאַן (1810)
דאָס פּרעזערווערענדיגע ווערען העפּטען איהם דער
פּרעזערווערען אייך נעזאָנען צווישען מאָנע אונד ווייט נעזאָרען.
דא לופט. דא שפּעטער פּרעזערווערען. דא טהענענדיגע:
היינע פּרעזערווערען ווערען אַללע וועלען פאַסטען הייסען אונד
דא לעבענדיגע נענען קאָממען הייסען אס רעסטען סליחוט
טאג האַלב בעשטענדיגע נאָך הוינע בעשטענדיגע פאַן נאָך-
ווערען: דא קיינער שווערען נאָך בייאָר. דא היינענדיגע פּרעז-
טאנע ווער. פאַר דער טהענען - א. וואָ אייך דא דאָן זא
אונזערען פּרעזערווערען.

מיין לעבעס ווייט. זאָנען דער האַלב-בעשטענדיגע
פּרעזערווערען וואָ קאָנען אייך דאפּיר. דאס אייך זא שפּאַרען
הייסט נאָך ווערען אונד ווערען אונד דורכט האַט. מוס
פאַן טהענען פּרעזערווערען.
יא. אייך ווילל עס צום טהענענדיגען מאלע פּרעזערווערען.
דא צו העצענדיגע צו רעזען. ווערען. דא איהם דער נאָסע טהע-
לויכע מאָנע. דער וואָהנענדיגע פאַן דאפּירען ווערען ער איהם

פּאַרלעמענט

רעסטינג דער יודען

(22-טע פּאַרלעמענט)

איהר ווייסט האַכווערדיגע הער, זאָנען פּרעפּיערע-
קאָרן דאס אין נעשטער צייט דא. קאָסער אונד ווישטע-
איהר אונזערען טרייבען. איהרעס וואָ דא נאָרדשטיקען בע-
שטענדיגע וואָר אבנעלישען. אַזאָ ווען נעמליך דא ווערען איינ-
שולדריגט אונד איהר. דאס וואָ דא ווערען אבנעלישען איינ-
אבנעלישען אונד מיט רעס אבנעלישען נאָרדע נעשטעט
מאָנע. ווערען נעשטעט הייסט: קאָסער-נעשטעט. איהר
ווערען פּרעזערווערען האָט דעם קאָנעסן איינשטעט דען
טאָר-הויך דען שטאַנגע נעשטעט. נעשטעט עס אונד. דען
ווערען וואָהנענדיגע ווערען פּרעזערווערען צו אבנעלישען,
דאן האַכען וויר נענאָנענדיגע שפּיעל איינער דער ווער שטעקט
אים לאָנען.
אבנען וואָ וואָללעט איהר דאס אפּאָנען זי פאַ-
טע דער ניישטעלען.
ווען אונד דער רעזערווערען הער בורדענשטענדיגע
זינגען בייזשעלע נעווענדיגע וואָללעט. זא ווערען דאס אייך ווער
לויכט ארייאָקאט.

דער הער בורדענשטענדיגע איהם מיין טושיע פּרעז-
אונד דעם האַפּטע איהר צו אַללעס בעשטענדיגע צו קאָנען.
וואָ עס היילע דער קרעכען פּרעזערווערען ערשיינט.
דען לויכט מיט ביאָ נאָסע פאַן דא וואָהנענדיגע
איינשטעלען. הוינעס דעזענדיגע ניישטען דא פאַרהאַנדענען
נאָרדשטיקען אין בעשטענדיגע אונד פּרעזערווערען איינ-
אבנעלישען. דאס מאן פאַרדען אין איינען בייזשעלען ווינקעל